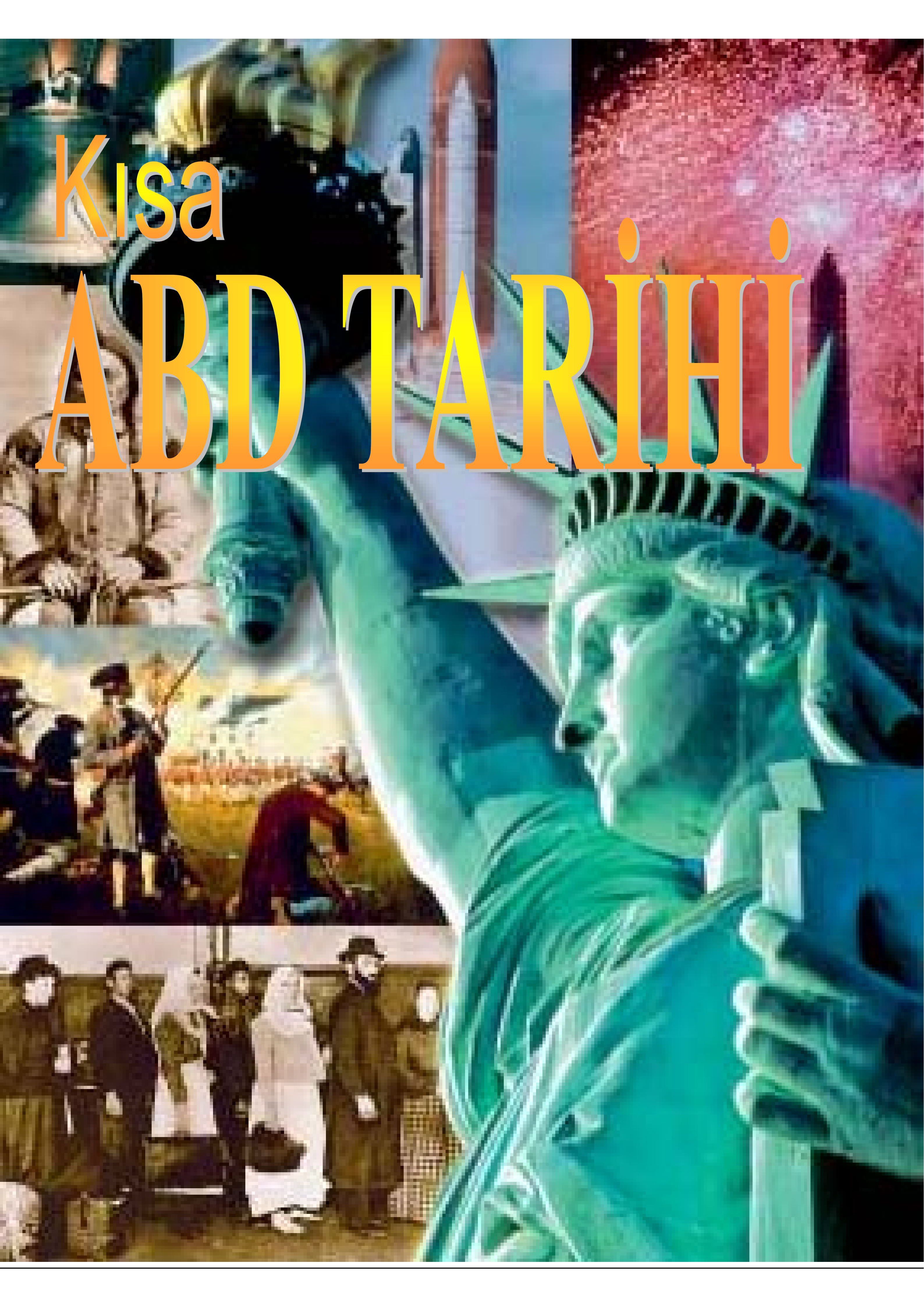

Kısa ABD TARİHİ

George Washington

Philadelphia'da Kurucu Meclis'e hitap ederken, 1787.

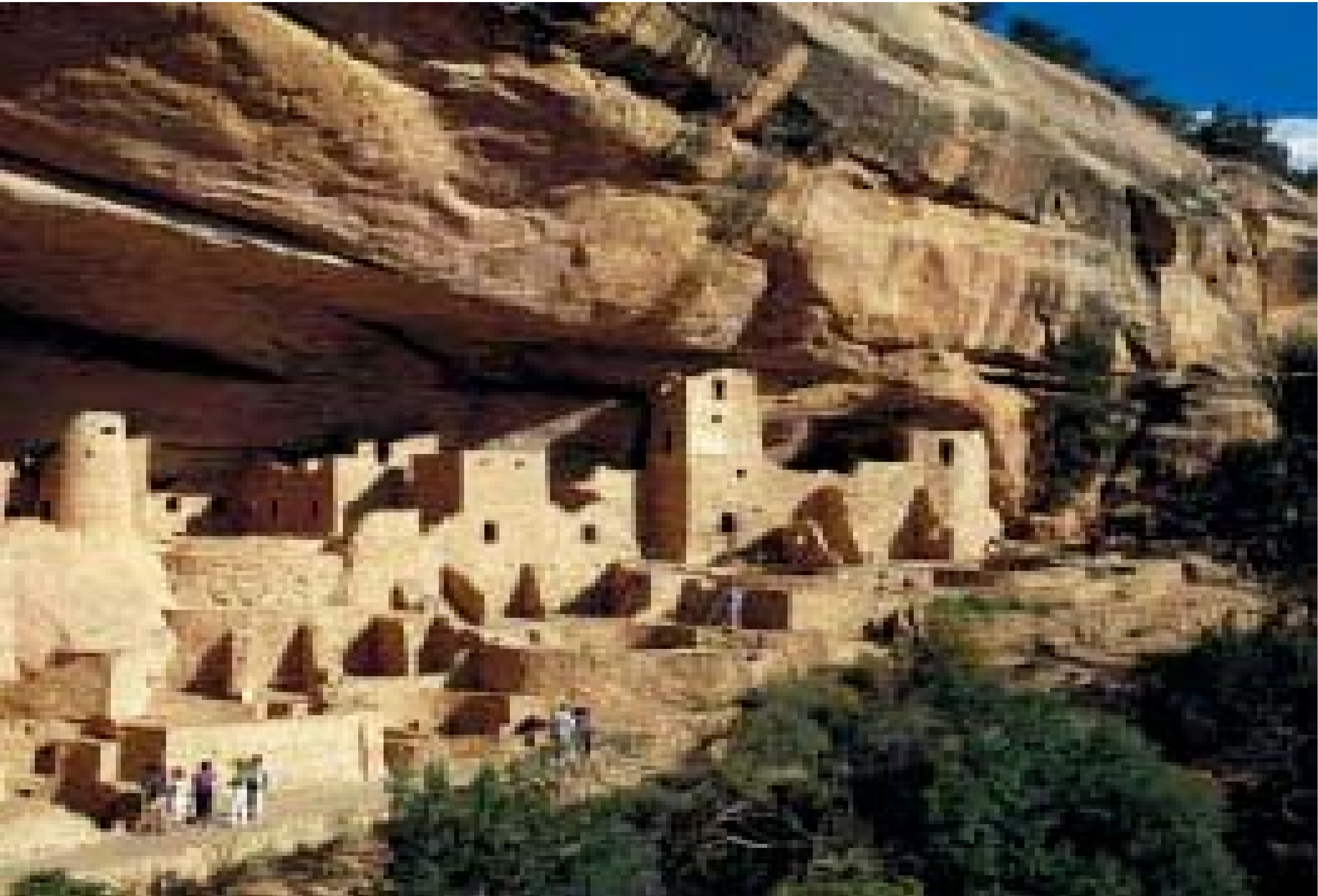
GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri tarihi 200 yılı aşkın bir zamandır süren bir demokrasi deneyimidir. Amerika'nın ilk yıllarında ele alınan sorunlara günümüzde de hâlâ cevap aranıyor ve çözümler üretiliyor: Büyük devlet mi yoksa küçük devlet mi, bireysel haklar mı grup hakları mı, kuralsız kapitalizm mi düzenli ticaret ve iş gücü mü, dünya ile entegre olmak mı yoksa izole olmak mı? Amerikan demokrasisinden beklenenler her zaman yüksek olmasına rağmen, gerçekler bazen hayal kırıklığı yaratabiliyor. Ancak ulusumuz, süregelen adaptasyon ve uzlaşı süreçleri içerisinde büyüdü ve ilerledi.

Amerika'nın ilk yılları

Yaklaşık 35,000 yıl kadar önce, son Buz Çağı'nın doruğunda dünya sularının büyük bir kısmı devasa buz kıtalarında hapsolmuştu. 1,500 kilometre genişliğinde bir kara köprüsü Asya ve Kuzey Amerika'yı birbirine bağlıyordu. 12,000 yıl önce Batı Yarımküre'nin (*Kuzey ve Güney Amerika*) büyük bir kısmında insan yerleşimleri mevcuttu.

İlk Amerikalıların Asya'dan kara köprüsü ile kıtaya geçtikleri ve binlerce yıl boyunca, günümüzde Alaska olarak bilinen bölgede yaşadıkları kabul edilmektedir.

Colorado'daki 13. yüzyıldan kalma Mesa Verde yerleşimi. *(© Russ Finley/Finley-Holiday Films)*

Bu topluluk daha sonra güneye göç ederek, şimdi Amerika Birleşik Devletleri olarak adlandırılan topraklara ulaştı ve Kuzeybatı'da Pasifik Okyanusu kıyısına, Güneybatı'nın dağları ve çöllerine ve Orta Batı'da Mississippi Nehri havzasına yerleşti.

Hohokam, Adenan, Hopewellian ve Anasaziler olarak bilinen bu ilk yerleşim grupları, köyler kurdular ve tarım ürünleri yetiştirdiler. Bu grupların bazıları piramit, kuş veya yılan şeklinde toprak höyükler inşa ettiler. Hayatları büyük ölçüde toprağa bağlı, toplumları klan merkezli ve komünaldi. Doğal güçler, inançlarında çok önemli bir rol oynuyordu. Bazıları belirli metinleri saklamak için bir hiyeroglif türü geliştirmiş olsa da, bu toplulukların kültürü genel anlamda sözlü aktarıma dayanıyordu. Bulgular gruplar arasında önemli bir ticaret ilişkisinin, aynı zamanda bazı düşmanca ilişkilerin olduğunu göstermektedir.

Ohio, Adams County'de Kızılderili Fort Ancient Kültürü'nün (M.S. 1000-1550) üyeleri tarafından yapılan Büyük Yılan Höyüğü'nün kuşbakışı görünümü. ***(Mark C. Burnett/Photo Researchers Inc.)***

Bugüne kadar tam olarak anlaşılamamış nedenlerle bu ilk kavimler zaman içinde kayboldu ve yerlerini, Hopi ve Zuni gibi, gittikçe gelişen diğer Kızılderili kavimleri aldı. Avrupalılar bugün Amerika Birleşik Devletleri olarak bildiğimiz bu topraklara ulaştığında, yaklaşık iki milyonun üzerinde yerli bölgede yaşamaktaydı.

Kuzey Amerika'ya ulaşan, en azından ulaştıklarına dair güvenilir kanıt bulunan, ilk Avrupalılar olan Vikingler, Kızıl Erik'in *(Erik the Red)* 985 yılı civarında bir yerleşim yeri kurduğu Grönland'dan yola çıkarak kıtaya geldiler. Kızıl Erik'in *(Erik the Red)* oğlu Leif'in 1001 yılında, bugün Kanada olarak bilinen kuzeydoğu kıyılarını keşfettiği düşünülmektedir. Bu tarihlere ait Viking evlerinin kalıntıları kuzey Newfoundland'daki L'Anse-aux-Meadows'da bulunmuştur.

Bu, diğer Avrupalıların Kuzey Amerika'ya ulaşmasından yaklaşık 500 yıl önceydi; Avrupalıların kalıcı yerleşim yerleri kurması ise bir 100 yıl daha alacaktı. İlk kâşifler Asya'ya ulaşan bir deniz yolu bulma peşindeydi. Diğerleri, özellikle Britanyalılar, Hollandalılar, Fransızlar ve İspanyollar, daha sonra gelerek "Yeni Dünya" adını verdikleri bu kıtanın topraklarını ve zenginliklerini ele geçirmeye çalışacaklardı.

Bu kâşiflerin ilki ve en ünlüsü Cenovalı Christopher Columbus'tu (*Kristof Kolomb*). Columbus'un seyahatleri İspanya kraliçesi Isabella tarafından finanse ediliyordu. Columbus 1492 yılında Karayip Denizindeki adalara ulaştı ancak geleceğin Amerika Birleşik Devletleri'ni oluşturacak ana kıtayı hiçbir zaman göremedi. Beş yıl sonra İngiltere kralının emriyle Venedikli John Cabot yola çıktı. Cabot'un seyahati çarçabuk unutuldu ancak bu seyahat Britanyalıların Kuzey Amerika'da hak iddia etmesinin temelini oluşturacaktı.

1500'ler, Amerika'da İspanyol keşiflerinin yapıldığı yıllardı. 1513 yılında Juan Ponce de León bugünün Florida'sına ayak bastı. Hernando De Soto Florida'ya 1539 yılında ulaştı ve Mississippi Nehri'ne kadar ilerledi. 1540 yılında Francisco Vázquez de Coronado, Cibola'nın efsanevi Yedi Altın Şehri'ni bulmak amacıyla İspanya'nın 1522 yılında fethettiği Meksika'dan yola çıktı. Yedi Şehri

hiçbir zaman bulamadı ancak seyahatleri onu Arizona'daki Grand Canyon'a (*Büyük Kanyon*) ve hatta Great Plains'e (*Büyük Ova*) kadar götürdü.

İspanyollar güneyden ilerlerken, şimdiki Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzey bölümü de diğer Avrupalıların seyahatleri sayesinde yavaş yavaş keşfediliyordu. Bu kaşiflerden bazıları Giovanni da Verrazano, Jacques Cartier, ve kıtanın (*Amerika*) isim babası Amerigo Vespucci'ydi.

Daha sonra Amerika Birleşik Devletleri olarak anılacak olan topraklardaki ilk kalıcı Avrupa yerleşimi 1500'lerin ortasında İspanyollar tarafından Florida – St. Augustine'de kuruldu. Ancak bu yerleşim yeri yeni ulusun oluşumunda rol oynamadı. Asıl gelişme Atlantik kıyısının kuzeyindeki yerleşim yerlerinde, yani Virginia, Massachusetts, New York ve büyüyen Avrupalı göçmen dalgasının kontrolü altına aldığı diğer 10 bölgede yaşanacaktı.

Amerika kıtasındaki ilk kalıcı Avrupa yerleşimi Florida'daki St. Augustine'i korumak amacıyla 1672-1695 yılları arasında İspanyollar tarafından inşa edilen Castillo de San Marcos. *(© Miles Ertman/MasterLife)*

Fray Jupinero Serra yönetimindeki İspanyol Fransisken misyonerleri tarafından 1770lerde kurulan California'daki San Juan Capistrano Heyeti'nin havuz ve elçilik binasının kalıntıları. *(© Chuck Place)*

Sömürge dönemi

1600'lerde Britanya sömürgelerine gelen göçmenlerin çoğu İngiliz'di. Diğerleri ise Hollanda'dan, İsveç'ten, Almanya'dan, Fransa'dan ve daha sonraları İskoçya ve Kuzey İrlanda'dan geldiler. Bazıları savaştan kaçmak, bazıları ise siyasi baskıdan, dini zulümden veya bir mahkûmiyetten kurtulmak için ülkelerini terk etmişti. Ülkelerini terk edenler arasında özgürlüğüne kavuşmak isteyen köleler de vardı. Köle olarak satılan Afrikalı siyahlar kıtaya kelepçeleriyle geldiler.

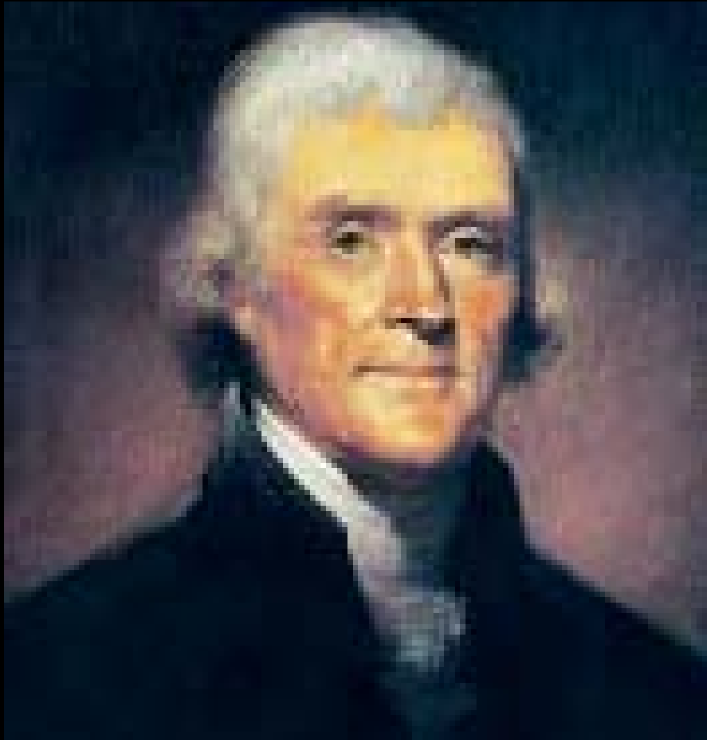
1690 yılına gelindiğinde nüfus 250,000'e ulaşmıştı. 100 yıl bile geçmeden 2.5 milyona tırmandı.

Amerika'ya çok farklı nedenlerle gelen göçmenler 13 ayrı koloniye yerleşerek geliştiler. Koloniler kendi aralarında belirgin farklılıklar gösteren üç bölgeye ayrılıyordu.

İlk yerleşimler Atlantik kıyıları boyunca ve okyanusa ulaşan nehirler civarında kurulmuştu. Kuzeydoğudaki göçmenler ağaçlarla kaplı dağlar ve Buz Çağından kalma buzullarının erimesiyle açığa çıkan taşlarla dolu topraklar buldular. Suyun gücünü dizginlemek çok kolaydı ve böylece "New England"da (*Yeni İngiltere*) – Massachusetts, Connecticut ve Rhode Island – ahşap ürünleri, balıkçılık, gemi inşaatı ve ticarete dayalı bir ekonomi gelişti.

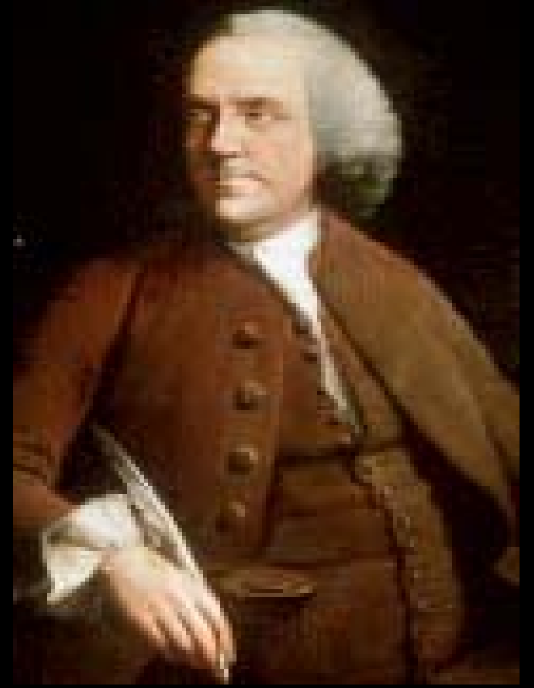
New York ve Pennsylvania gibi Orta kolonilerde daha ılıman bir iklim ve daha çeşitli araziler vardı. Buralarda hem sanayi hem de tarım gelişti, ayrıca buradaki toplum daha karmaşık ve kozmopolitti. Örneğin New York'ta Bohemyalılar, Danimarkalılar, Hollandalılar, İngilizler, Fransızlar, Almanlar, İrlandalılar, İtalyanlar, Norveçliler, Polonyalılar, Portekizliler, İskoçyalılar ve İsveçliler bir aradaydı. Virginia, Georgia ve Carolina'lar gibi Güney kolonilerde daha uzun bir tarım mevsimi ve daha verimli topraklar vardı, dolayısıyla ekonomi büyük oranda tarıma dayalıydı. Buralarda hem küçük çiftçiler hem de Afrikalı kölelerin çalıştırıldığı büyük tarımm arazileri olan varlıklı aristokrat arazi sahipleri vardı.

Amerikalı sanatçı Benjamin West'in (1738-1820) bir resminden ayrıntı. Burada William Penn'in, Quakerlar[1] ve dini özgürlük arayanlara bir sığınak olarak kurduğu Pennsylvania kolonisinin bulunduğu bölgede yaşayan Kızılderililerle yaptığı anlaşma temsil edilmektedir.
(Pennysylvania Güzel Sanatlar Akademisi'nin izniyle)

Thomas Jeff erson, Bağımsızlık Bildirgesinin yazarı ve ABD'nin üçüncü Başkanı

Benjamin Franklin

Başkan Thomas Jefferson’ın emrindeki Lewis ve Clark keşif gezisinin iki yüzüncü yılını kutlayan bir ABD posta pulu. Onların keşifleri, batı topraklarını genç Birleşik Devletler’e tanıtmıştı. (© AP Images)

Göçmenler ile Kızılderililer denilen Amerika yerlileri arasındaki ilişkiler huzursuz bir işbirliği ve çatışma arasında gidip geliyordu. Bazı bölgelerde ticaret ve kısmi bir sosyal etkileşim mevcuttu ancak genel anlamda yeni yerleşimler yayıldıkça, çoğu zaman savaşta mağlup edildikten sonra, Kızılderililer göçe zorlanıyordu.

Amerikan kolonilerinin yerleşimi doğrudan Britanya hükümeti tarafından değil, özel gruplar tarafından finanse ediliyordu. Georgia dışındaki bütün yerleşimler, kraliyet iznine sahip hissedarların şirketleri veya mülkiyetleri olarak ortaya çıkmıştır. Bunların bazıları şirket liderleri tarafından sıkı bir şekilde yönetiliyordu ancak zaman içinde hepsi Britanya anayasası ve geleneklerine dayalı bir katılımcı yönetim sistemi geliştirmiştir.

Britanya'da yıllar süren siyasi kargaşa, Kral II. James'in tahttan indirilmesi ile sonuçlanan, monarşiye sınırlar getiren ve halka daha fazla özgürlük sunan Şanlı Devrim (Glorious Revolution: 1688-1689) ile sona erdi. Bu değişimler Amerikan kolonilerinin işine yaradı. Sömürge meclisleri yerel parlamento olarak hareket etme hakkı talep etmeye başladı. Kraliyet valilerinin gücünü sınırlandıran ve kendi güçlerini arttıran yasaları yürürlüğe sokmaya başladılar.

Takip eden yıllarda hükümet ve sömürge meclisleri arasında bitmek tükenmek bilmeyen çatışmalar, sömürgecilerin Amerikan ve Britanya çıkarlarının birbirinden gittikçe daha fazla ayrılmaya başladığını fark etmelerini sağladı. Bu tartışmalarda ortaya çıkan ilkeler ve içtihatlar sömürgelerin yazılmamış anayasaları halini aldı.

İlk başlarda odak noktası Britanya milletler topluluğu içinde özerk bir yönetim isteğiydi. Bağımsızlık arayışı daha sonra ortaya çıkacaktı.

Bağımsızlığa giden yol

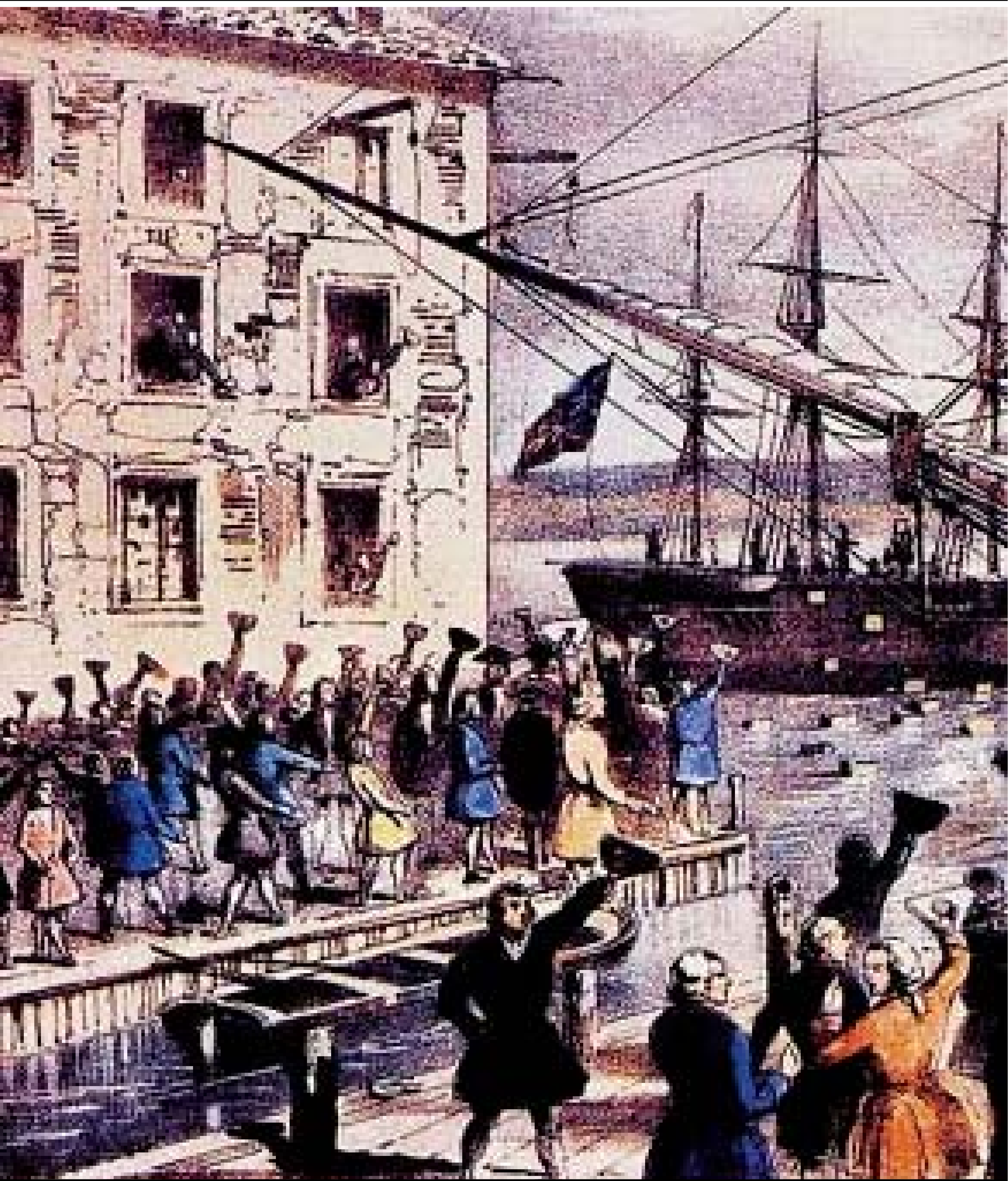
Amerika Birleşik Devletleri'nin siyasal temeli olan liberalizmin ve demokrasinin ilkeleri bakir topraklar üzerinde yeni bir toplum yaratma sürecinde doğal olarak oluştu. Yine doğal olarak, bu yeni ulus kendini farklı ve ayrıcalıklı hissedecekti. Avrupa ise onu kâh tedirginlik kâh umut ile izleyecekti.

Britanya'nın 13 Kuzey Amerika kolonisi 1700'lerde olgunlaştı. Nüfus, ekonomik güç ve kültürel seviye açısından gelişti. Bu koloniler özerk yönetim konusunda deneyimliydi. Ancak yeni Amerika Birleşik Devletleri, Virginia - Jamestown'da ilk kalıcı yerleşim yerinin kurulmasının üzerinden 170 yıl geçene kadar bir ulus halini alamayacaktı.

1750'lerde Britanya ve Fransa arasındaki savaş kısmen Kuzey Amerika'da yaşanmıştı. Britanya galip geldi ve kısa bir süre içinde büyük imparatorluğunu kontrol ve finanse etmek amaçlı politikalar yürütmeye başladı. Bu politikalar Amerikalı sömürgecilerin hayat tarzları üzerinde daha büyük kısıtlamalara neden oldu.

1763 tarihli Kraliyet Bildirisi yeni toprakların yerleşime açılmasına kısıtlamalar getirdi. 1764'te çıkartılan Şeker Yasası ile kahve, ipek ve şarap gibi lüks ürünlere vergilendirme getirildi ve rom ithalatı yasaklandı. 1764 Döviz Yasası sömürgelerde kâğıt para basılmasını yasakladı. 1765 Konaklama Yasası ile sömürgecilere, kraliyet ordularına yiyecek ve konaklama sağlama yükümlülüğü getirildi. Son olarak 1765 Pul Yasası ile bütün resmi belgeler, gazeteler, ruhsatlar ve kontratlar için pul alımı zorunlu hale getirildi.

Sömürgeciler bu yasaların hepsine karşı çıktı ancak Pul Yasası en büyük ve en organize dirençle karşılaştı. Sayısı gittikçe artan birçok sömürgecinin gözünde temel mevzu, kendilerinin dâhil olamadıkları uzak bir yasama meclisi tarafından vergilendirilmekti. 1765'in Ekim ayında 9 koloniden toplam 27 delege, Pul Yasası'nın geri çekilmesi için güç birliği yapmak üzere New York'ta toplandı. Her sömürgenin kendi vergi uygulamalarını yürütme hakkı olması gerektiğini savunan önergeler hazırladı.

Britanya'nın vergi uygulamalarına karşı yapılan ve "Boston Çay Partisi" olarak bilinen protesto, 1773. *(Library of Congress)*

Drawing of revolutionary fi rebrand Patrick Henry (standing to the left) uttering perhaps the most famous words of the American Revolution — "Give me liberty or give me death!" — in a debate before the Virginia Assembly in 1775.

Birleşik Devletler'in dördüncü başkanı James Madison genelde "Anayasanın Babası" olarak kabul edilir. (The American History Slide Collection, © Instructional Resources Corporation)

Özerk yönetim yerel siyasi liderler yarattı ve bu insanlar hep birlikte Parlamento'nun baskıcı olduğunu düşündükleri uygulamalarına karşı koymak için işbirliği yaptı. Başarıya ulaşılmasının ardından Britanya'ya karşı yürüttükleri organize kampanya sona erdi. Ancak sonraki birkaç yıl boyunca az sayıda radikal kişi çatışma halini canlı tutmaya çalıştı. Onların amacı uzlaşı değil bağımsızlıktı.

Bunların en etkini Massachusetts'li Samuel Adams'tı. Sömürgecilerin demokratik içgüdülerine hitap eden gazete makaleleri yazdı ve konuşmalar yaptı. Sömürgelerde, devrimci hareketin temelini oluşturacak olan komitelerin kurulmasına öncülük etti. 1773'e gelindiğinde bu hareket, çay ticaretini kontrol altına almaya çalışan Britanya'ya karşı öfke besleyen sömürge tüccarlarını kendine çekmişti. Aralık ayında bir grup adam Boston limanında demirli, çay yüklü üç Britanya gemisine gizlice girdi ve bütün çayları denize döktü.

Bu vandalizm nedeniyle Massachusetts'i cezalandırmak isteyen Britanya Parlamentosu Boston limanını kapattı ve yerel yönetime kısıtlamalar getirdi. "Intolerable Acts" (*Uygunsuz Fiiller*) adı altındaki yeni kısıtlamalar geri tepti ve bir sömürgeyi izole etmek şöyle dursun, diğerlerini harekete geçirdi. Georgia dışındaki bütün sömürgeler, "mevcut kötü durumu" tartışmak üzere delegelerini 1774 yılında Philadelphia'ya gönderdi. Böylece ilk Kıta Meclisi toplanmış oldu.

Sömürgeciler Britanya'nın haklarını ellerinden alması karşısında gittikçe daha büyük bir tepki ve öfke duyuyordu. Ancak yapılması gerekenin ne olduğuna dair bir düşünce birliği yoktu. Sadıklar (*loyalists*) kralın tebaası olarak kalmak istiyordu. Ilımlılar Britanya hükümeti ile daha makul bir ilişki tutturabilmek için uzlaşmaktan yanaydı. Devrimciler ise bağımsızlıklarını tamamlamak istiyorlardı. Bağımsızlık için savaşmalarını gerektirecek günü bekleyerek silah depolamaya ve güç toplamaya başladılar.

Devrim

Amerikan Devrimi veya Britanya'dan ayrılıp bağımsızlığa kavuşmak için verilen savaş, Britanya orduları ile silahlı sömürgeciler arasındaki küçük bir çatışmayla 19 Nisan 1775'te başladı.

Britanya ordusu Massachusetts'in Boston şehrinden, devrimci sömürgecilerin yakın köylerden topladıkları silahları ve mühimmatı ele geçirmek amacıyla yola çıkmıştı. Ordu Lexington'da bir grup minuteman (savaşa her an hazır olduklarını söyleyen sivil gönüllüler) ile karşılaştı. Minuteman'ler sessiz bir protesto yapmak amacındaydılar ve liderleri, karşı taraf ateş etmedikçe ateş etmemelerini emretmişti. Britanya ordusu minuteman'lere dağılmalarını emretti, onlar da bu emre uydu. Geri çekilmeye başladıkları sırada biri ateş etti. Britanya askerleri minuteman'lere tüfekler ve süngülerle saldırdı.

Parlak kırmızı üniformalı Britanya askerleri Boston'a dönerken, yolda başka noktalarda çatışmalar çıktı. 250'nin üzerinde "kırmızı urbalı" öldürülmüş veya yaralanmıştı. Amerikalılar ise 93 kayıp vermişti.

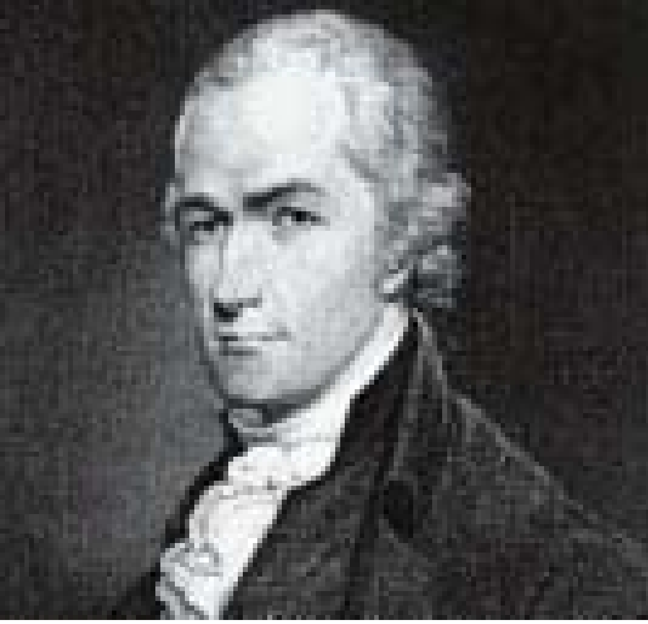
Sömürge temsilcileri durumu ele almak için Philadelphia'ya doğru hareket ederken Boston civarındaki ölümcül çatışmalar devam etti. Çoğunluğun görüşü Britanya'ya karşı savaşmak yönündeydi. Sömürgelerin silahlı kuvvetlerini birleştirerek bir kara ordusu oluşturmaya karar verdiler ve başkumandan olarak George Washington'u seçtiler. Aynı zamanda, bu İkinci Kıta Meclisi Kral III. George'u çatışmaları sona erdirmeye çağıran bir barış antlaşmasına imza atmıştı. Kral bu antlaşmayı reddetti ve 23 Ağustos'ta Amerikan sömürgelerinin isyan çıkardığını ilan etti.

Takip eden aylarda bağımsızlık arayışları güç kazandı. Radikal siyasi kuramcı Thomas Paine ayrılma savını belirginleştirmek yolunda dikkat çekici bir adım attı. 100.000 adet satılan Sağduyu (*Common Sense*) adlı kitapçıkta hanedanlık ve monarşi fikrine karşı çıkan Paine, Amerika için muhtemel iki farklı seçeneği karşılaştırıyordu: bir yanda zorba bir kralın boyunduruğu altında sürekli

teslimiyet ve modası geçmiş bir yönetim biçimi; diğer yanda kendine yeten, bağımsız bir cumhuriyet olarak özgürlük ve mutluluk.

İkinci Kıta Meclisi, sömürgelerin kral karşısındaki mağduriyetini ana hatlarıyla belirleyen ve ayrılma kararlarını ilan eden bir belge hazırlamak üzere Thomas Jefferson başkanlığında bir komite atadı. Bağımsızlık Bildirgesi (*Decleration of Independence*) adı verilen bu belge 4 Temmuz 1776 tarihinde kabul edildi. O günden beri 4 Temmuz Amerika'nın Bağımsızlık Günü olarak kutlanmaktadır.

Bağımsızlık Bildirgesi sadece yeni bir ulusun doğuşunu duyurmakla kalmıyor, aynı zamanda dünya çapında değişimlere yol açacak bir insani özgürlük felsefesini de ortaya koyuyordu. Siyasi hakların temel insan hakları arasında yer aldığını ve bu nedenle evrensel olduğunu teyit eden bildirgenin hazırlanmasında Fransız ve İngiliz politik düşüncesinden, özellikle John Locke'un Yönetim Üzerine İkinci İnceleme adlı eserinden yararlanılmıştır.

Başkan George Washington yönetiminin hazine bakanı Alexander Hamilton. Hamilton güçlü bir federal devlet ve sanayiinin desteklenmesi gerektiğini savunuyordu. (National Portrait Gallery, Smithsonian Institution)

1835 yılları arasında ABD Yüksek Mahkemesi'nin (Supreme Court) başyargıçlığını yürüten John Marshall. (©AP Images)

Bağımsızlık ilanı Amerikalıları özgür kılmadı. İngiliz ordusu New York eyaletindeki kara birliklerini Long Island'dan New York City'ye doğru harekete geçirdi. Bu birlikler Amerikalıları, Pennsylvania, Brandywine'da bozguna uğratarak Philadelphia'yı işgal etti. Kıta Meclisi dağılmak zorunda kaldı. Amerikan birlikleri ise New York, Saratoga'da ve New Jersey, Trenton ve Princeton'da zafer kazandılar. Tüm bunllara rağmen George Washington büyük ihtiyaç duyduğu malzeme ve insan gücü için çabalamaya devam ediyordu.

Beklenen önemli yardım 1778'de Fransa'nın Birleşik Devletleri tanıması ve karşılıklı savunma anlaşması imzalamasıyla geldi. Fransız hükümetinin desteği, aslında, ideolojik nedenlere dayanmıyordu, jeopolitikti. Fransa ezeli düşmanı Britanya'nın gücünü zayıflatmak istiyordu.

Massachusetts, Lexington'da başlayan çatışmalar kıtanın büyük bölümüne yayılarak sekiz yıl boyunca devam etti. Kuzeyde Kanada, Montreal'den güneyde Georgia, Savannah'ya kadar her yerde birlikler çarpıştı. 1781'de, büyük bir İngiliz ordusu York'ta teslim oldu ama savaş iki yıl daha sonuca etki etmeyecek çarpışmalarla sürdü. Nihayet, 15 Nisan 1783'te barış antlaşması Paris'te imzalandı.

Devrim, Kuzey Amerika'nın dışında da büyük önem taşıyordu. Avrupa'daki siyasal kuramcıların dikkatini üzerine topladı ve bütün Batı dünyasında doğal haklar kavramını güçlendirdi. Aralarında Thaddeus Kosciusko, Friedrich von Steuben, Marquis de Lafayette gibi önemli isimlerin yer aldığı bu kişiler devrime destek oldular ve özgürlükçü fikirlerini kendi ülkelerine taşıdılar.

Paris Antlaşması ile eskinin sömürgeleri olan 13 yeni eyaletin bağımsızlığı, özgürlüğü ve egemenliği kabul edildi. Sırada, onları birbirine kenetleyerek yeni bir ulus yaratma görevi vardı.

Ulusal Bir Hükümetin Kurulması

Britanya'ya karşı yürütülen bağımsızlık mücadelesinin ardından 13 Amerikan kolonisi 1783 yılında, 13 Amerika Birleşik Devleti halini aldı. Bu eyaletler savaş bitmeden önce ortak mücadeleleri için bir çerçeve anlaşması imzaladılar. Konfederasyon Yasaları adı verilen bu yapı, son derece gevşek ve kırılgan bir birliğin, George Washington'un deyimiyle bir "kumdan ip"in oluşmasını sağladı.

Ortak bir para birimi yoktu; her eyalet hâlâ kendi parasını basıyordu. Ulusal bir silahlı kuvvet yoktu; birçok eyaletin hâlâ kendi ordusu ve donanması vardı. Dış politika üzerindeki merkezi kontrol çok küçüktü; eyaletler doğrudan diğer ülkelerle temasa geçiyordu. Ayrıca vergilendirme ve vergi toplama için hiçbir ulusal sistem yoktu.

Philadelphia'da, delegelerin Birleşik Devletler Anayasasını hazırladığı Independence Hall'daki tarihi oda. ***(© Robert Llewellyn)***

Maryland ve Virginia arasındaki ortak sınır olan Potomac nehrinin gemicilik hakları hususunda iki eyalet arasında çıkan tartışmalar, 1786 yılında beş eyaletin Maryland-Annapolis'te bir konferans düzenlemesine neden oldu. New York'tan gelen bir delege olan Alexander Hamilton bu tür ticari konuların daha büyük ekonomik ve siyasal sorunların bir parçası olduğunu ve Konfederasyon'u yeniden değerlendirmeye ihtiyaçları olduğunu söyledi. Kendisiyle hemfirkir olan diğer delegelerle birlikte sadece bunu yapmak üzere bir kongre düzenlemeyi önerdiler. Amerika'daki tartışmasız en güvenilir adam olan Washington'un da desteği ile bu fikre fazla cesur olduğunu düşünenlerin de sıcak bakması sağlandı.

1787 Mayıs'ında Philadelphia'da yapılan toplantı çok önemliydi. Kongreye seçilen 55 delege sömürge ve devlet yönetiminde deneyimli kişilerdi. Tarih, hukuk ve siyasal kuram konusunda bilgiliydiler. Çoğu gençti ancak kamu hizmeti ve bilimsel başarı alanındaki sıra dışı kariyerinin sonuna yaklaşmakta olan yaşlı Benjamin Franklin de bu grubun içindeydi. İki önemli Amerikalı ise orada değildi: Thomas Jefferson Fransa büyükelçisi olarak Paris'teydi, John Adams ise Britanya elçisi olarak Londra'daydı.

Kıta Meclisi, kongreye Konfederasyon Yasasında değişiklik yapma hakkını tanımıştı. Ancak delegeler yeni ulus için yetersiz olduğunu düşünerek Konfederasyon Yasasını bir kenara bıraktı ve yasama, yürütme ve yargı güçlerinin ayrılmasına dayalı yeni bir devlet modeli üretti. Bu toplantı bir kurucu meclis haline gelmişti.

Yeni anayasanın bazı ayrıntıları hakkında görüş birliğine ulaşmak gerçekten çok zor olmuştu. Birçok delege eyaletlerin haklarını sınırlayan güçlü bir ulusal devletin kurulması gerektiğini savunuyordu. Diğer birçok delege ise eyaletlerin otoritesini koruyan zayıf bir ulusal devletin olması gerektiğini aynı inandırıcılıkla savunuyordu. Bazı delegeler Amerikalıların kendi kendilerini yönetecek kadar akıllı olmadıklarını düşünüyor ve dolayısıyla her türlü halk oylaması önerisine karşı çıkıyordu. Diğerleri ise ulusal devletin mümkün olduğunca geniş bir halk tabanı olması gerektiğini düşünüyordu. Küçük

The Liberty Bell, in Philadelphia, Pennsylvania, an enduring symbol of American freedom. First rung on July 8, 1776, to celebrate the adoption of the Declaration of Independence, it cracked in 1836, during the funeral of John Marshall, Chief Justice of the U.S. Supreme Court.

We the People

Original of the U.S. Constitution, signed by the delegates in Philadelphia on September 17, 1787.

A mother and daughter viewing documents in the Exhibition Hall of the National Archives. The U.S. Constitution, the Declaration of Independence, and the Bill of Rights are on display in this Washington, D.C., building.

eyaletlerin temsilcileri ulusal bir anayasa çerçevesinde eşit temsil konusunda ısrarcıydı. Büyük eyaletlerin delegeleri ise daha etkili olmaya hakları olduğunu savunuyordu. Köleliğin yasa dışı olduğu eyaletlerin temsilcileri köleliği yasaklamak hedefindeydi. Köleliğin yasal olduğu eyaletler ise bu yöndeki her türlü kısıtlamaya karşıydı. Bazı delegeler Birlik'teki eyaletlerin sayısını kısıtlamaktan yanaydı, diğerleri ise Batı'daki yeni kurulan şehirlerin eyalet olmasını destekliyordu.

Her sorun yeni fikir ayrılıklarına yol açtı ve bütün ayrılıklar uzlaşı ile çözüldü.

Anayasa tasarısı çok uzun bir metin değildi ancak henüz kurulmuş olan bu karmaşık devlet için bir çerçeve sunuyordu. Ulusal devlet para basmak, vergi toplamak, patent vermek, dış politika faaliyetleri yürütmek, ordu barındırmak, postane kurmak ve savaş açmak konusunda tam yetkiliydi. Ulusal devlet kuvvet dağılımını dengeleyen ve birbirlerini denetleme yetkisine sahip üç eşit bölümden oluşuyordu: bir meclis (*kongre*), bir başkan ve bir yargı sistemi.

Ekonomik konular metin hakkında yapılan tartışmaların seyrini etkiledi ancak eyalet çıkarlarının, bölgesel ve ideolojik çıkarların da tartışma üzerinde etkisi oldu. Metni yazanların idealizmi de çok önemliydi. Bireysel özgürlüğü ve toplumsal erdemi destekleyen bir devlet tasarladıklarına inanıyorlardı.

Dört ay süren bir müzakere sürecinin ardından 17 Eylül 1787 tarihinde delegelerin çoğu yeni Anayasa'yı imzaladı. 13 eyaletten 9'u anayasayı onayladıklarında metnin bu toprakların kanunu olmasına karar verdiler.

Onay süreci de neredeyse bir yıl sürdü. Karşı çıkanlar güçlü bir merkezi devletin zorba ve baskıcı olabileceğine dair korkularını açıkladılar. Savunucular yasama ve yargı güçlerinin birbirlerinden ayrılması ve birbirlerini denetleyebilmesini sağlayan bir sistem ile bu riskin önüne geçilebileceğini savundular. Bu tartışma iki farklı grubun oluşmasına neden oldu: Güçlü bir devlet isteyen ve Anayasa'yı destekleyen Federalistler ile eyaletlerin yumuşak

bir şekilde birbirine bağlı olması gerektiğini düşünen ve Anayasa'ya karşı çıkan Anti-Federalistler.

Anayasa'nın onaylanmasının ardından bile, birçok Amerikalı önemli bir öğenin eksik olduğunu düşünüyordu. Metinde birey haklarına yer verilmemişti. 1789 Eylül'ünde ilk meclis New York City'de toplandığında hukukçular bu maddelerin eklenmesi gerektiği konusunda uzlaştı. Haklar Beyannamesi (*Bill of Rights*) olarak bilinen bu 10 değişikliğin Anayasa'nın bir parçası haline gelmesi iki yıl sürdü.

10 değişikliğin ilki konuşma, basın ve din özgürlüklerini; protesto etme, sessizce toplanma ve değişiklik talep etme haklarını garanti altına alıyordu. Dördüncü madde bireyi sebep gösterilmeden aranmaya ve tutuklamaya karşı koruyordu. Beşinci madde her türlü adli vakada hukukun usulünce işletilmesini sağlıyordu. Altıncı madde adil ve hızlı bir mahkeme sürecini garanti ediyordu ve sekizinci madde bireyi zalim ve olağandışı cezalandırmalara karşı koruyordu.

Haklar Beyannamesinin 200 küsur yıl önce kabul edilmesinden beri, Anayasa'da sadece 17 değişiklik yapılmıştır.

İlk Yıllar, Batıya Doğru Genişleme Ve Bölgesel Farklılıklar

30 Nisan 1789'da George Washington Birleşik Devletler'in ilk başkanı seçildi. Devrim sırasında etkili bir silahlı kuvvet örgütlenmesinden sorumluydu. Şimdi ise çalışan bir devlet kurmaktan sorumlu olacaktı.

İçişleri, Hazine, Adalet ve Ordu (*Savunma*) bakanlıklarının kurulmasında meclis ile birlikte çalıştı. Bu bakanlıkların yöneticileri, başkanın danışmanları, yani kabinesi olarak görev yapacaktı. Bir baş yargıç ve beş yardımcı yargıçtan oluşan bir Yüksek Mahkeme, üç bölge mahkemesi ve 13 yerel mahkeme

kuruldu. Batı bölgelerinin yönetimi ve yeni eyaletler kurularak Birlik'e dâhil edilmeleri için yeni politikalar üretildi.

Washington dört yıllık iki dönem boyunca Başkanlık yaptı ve daha sonra kanun haline gelecek bir emsal teşkil ederek görevden ayrıldı. Daha sonraki iki başkan, yani John Adams ve Thomas Jefferson, devletin rolü konusundaki iki farklı ekolü temsil ediyordu. Bu ayrılık Batı dünyasındaki ilk siyasal partilerin oluşmasına neden oldu. Adams ile Washington'un Hazine bakanı Alexander Hamilton'ın önderliğindeki Federalistler genelde ticaret ve üretim çıkarlarını temsil ettiler. Anarşiden korkuyorlar ve ulusal ekonomik politikalar üretip düzen oluşturabilecek güçlü bir merkezi devlete inanıyorlardı. En büyük desteği Kuzey'den alıyorlardı. Jefferson önderliğindeki Cumhuriyetçiler ise tarımsal çıkarları temsil ediyorlardı. Güçlü bir merkezi devlete karşıydılar ve eyalet haklarına ve çiftçilerin kendi kendilerine yetmesi gerektiğine inanıyorlardı. En büyük destekçileri Güneyliler'di.

Yaklaşık 20 yıl boyunca genç ulus görece daha barışçıl bir ortamda büyüme fırsatı yakaladı. Devletin politikası diğer bütün devletlere karşı sıcak ve tarafsız olmaktı. Ancak Avrupa'daki siyasal gelişmelerden, özellikle de savaş halindeki Britanya ve Fransa'dan bağımsız olamazdı. Britanya donanması Fransa'ya gitmekte olan Amerikan gemilerine, Fransa donanması ise Britanya'ya gitmekte olan Amerikan gemilerine el koydu. Çeşitli diplomatik görüşmeler 1790'ların ve 1800'lerin başındaki savaş olasılıklarını bertaraf etti, ancak Birleşik Devletler er ya da geç kendi çıkarlarını savunmak zorunda kalacaktı.

1812 yılında Britanya ile savaş başladı. Savaş çoğunlukla Kuzeydoğu eyaletlerinde ve doğu kıyısı boyunca yaşandı. Bir Britanya keşif kuvveti Columbia'daki yeni başkent Washington'a ulaştı. Yönetim binasını ateşe verdi, Başkan James Madison kaçmak zorunda kaldı ve şehir alevler içinde yandı. Ancak ABD ordusu galibiyet iddia etmeye yetecek sayıda çatışmayı kazanmıştı. Savaştan iki buçuk yıl sonra, Fransa'yla yaptığı ayrı bir savaş nedeniyle hazinesi boşalan Britanya, Amerika Birleşik Devletleri ile bir barış anlaşması

imzaladı. ABD'nin zaferi, Kanada sınırının güneyini nüfuzu altına almayı isteyen Britanyalıların ümitlerini bir kez daha ve sonsuza kadar yok etmişti.

Savaş 1812 yılında sona erdiğinde, yeni Amerikan cumhuriyetinin karşı karşıya olduğu birçok zorluk ortadan kalktı. Anayasa şemsiyesi altındaki ulusal birleşme özgürlük ve düzen arasında bir dengenin kurulmasını sağladı. Düşük bir iç borç oranı ve keşfedilmeyi bekleyen bir kıta barış, refah ve toplumsal kalkınma sağladı. Dış politikadaki en önemli olay Başkan James Monroe'nun, Orta ve Güney Amerika'nın yeni bağımsız ulusları ile ABD'nin dayanışmasından bahseden konuşmasıydı. Monroe doktrini Avrupalıların Latin Amerika'yı kendi sömürgeleri haline getirme yönündeki olası çabalarına dair bir uyarı niteliğindeydi. Sonuçta yeni ulusların çoğu anayasalarında Kuzey Amerika modelini temel alarak Birleşik Devletler ile siyasal dayanışmasını ilan etti.

Birleşik Devletler 1803'te Fransa'dan Louisiana bölgesini ve 1819'da İspanya'dan Florida'yı satın alarak iki katı büyüklüğe ulaştı. 1816 ile 1821 yılları arasında altı yeni eyalet kuruldu.

Kentucky'li Henry Clay hiçbir zaman başkan olamasa da, 19. yüzyılın ilk yarısında en etkili Amerikan siyasetçilerinden biriydi. (Library of Congress)

1812 ile 1852 yılları arasında nüfus üç katına çıktı. Genç ulusun boyutu ve çeşitliliği kolay genellemelere meydan okuyor ve çelişkilere davetiye çıkartıyordu.

Birleşik Devletler hem ticaret ve sanayiye dayalı medeni şehirler hem de kanunun üstünlüğünün genellikle görmezden gelindiği sınır yerleşimlerinden oluşuyordu. Özgürlüğü seven ama köleliğe izin veren bir ülkeydi. Anayasa bütün bu farklı bölümleri bir araya getirdi. Ancak zorluklar giderek artıyordu.

Bölgesel Çatışmalar

1850 yılında Birleşik Devletler iki okyanus arasında uzanan büyük bir ülkeydi. Coğrafya, doğal kaynaklar ve gelişim açısından bölgeden bölgeye çok büyük farklılıklar gösteriyordu.

New England ve Middle Atlantic eyaletleri başlıca finans, ticaret ve üretim merkezleriydi. Temel ürünler tekstil, kumaş, kereste ve makinelerdi. Deniz ticareti çok gelişti. Köle gücüyle tütün, şeker ve pamuk üreten Güney eyaletleri büyük oranda tarımsal yapıdaydı. Orta Batı eyaletleri de tarıma dayalıydı ancak buradaki tahıllar ve et ürünleri özgür insanların ellerinden çıkıyordu.

1819 yılında Missouri eyalet olmak için başvuruda bulundu. Kuzeyliler Missouri'de 10,000 köle yaşadığı için bu başvuruya karşı çıktı. Kentucky'li meclis üyesi Henry Clay bir uzlaşma teklifinde bulundu: Missouri Birlik'e katılacak ve köleliğe izin vermeye devam edecek, Maine ise özgür bir eyalet olarak Birlik'e dahil olacaktı.

Missouri Uzlaşması'ndan sonraki yıllarda bölgesel söylemler iyice sertleşmeye başladı. Kuzeyde köleliğin kaldırılmasına yönelik hareket sesini duyurmaya başladı ve gittikçe güçlendi. Güneyde ise beyazların üstünlüğüne ve ekonomik statükonun devam etmesi gerektiğine duyulan inanç aynı şekilde sesini

duyurmakta ve güçlenmekteydi. Binlerce köle, Yeraltı Demiryolu olarak bilinen gizli bir ağı kullanarak kuzeye kaçmış olsa da köleler 1860 nüfus sayımına göre hâlâ köle eyaletlerinin nüfusunun üçte birini oluşturuyordu.

Kuzeylilerin çoğu kölelerin güneydeki varlığını tehdit etme taraftarı değildi ancak birçoğu bu uygulamanın batı topraklarına yayılmasına karşıydı. Güneyliler bu bölgelerin kendi statüleri hakkında karar verme hakları olduğunu düşünüyordu. Illinois'lı genç bir politikacı olan Abraham Lincoln bu konunun bölgesel değil ulusal bir konu olduğunu dile getirdi. "Ortadan bölünmüş bir ev ayakta kalamaz. Bu devletin yarı köle yarı özgür bir şekilde daha fazla devam edebileceğini düşünmüyorum. Birlik'in çözülmesini istemiyorum ama bu bölünmeye artık bir son vermesini diliyorum."

Cumhuriyetçi Parti 1860 yılında Lincoln'ü, kölelik karşıtı bir parti programı ile başkan adayı olarak gösterdi. Lincoln dört aday arasından halk oylarının sadece % 39'unu, ancak Seçiciler Kurulu oylarının çoğunu aldı. Seçiciler Kurulu, halk oylamasının ardından ABD başkanı ve başkan yardımcısını doğrudan seçen vatandaşlardan oluşan bir gruptu.

Onlarca yıldır güç toplayan fırtına bütün sertliğiyle patlak vermek üzereydi. Güney eyaletleri Lincoln seçilirse Birlik'ten ayrılacaklarını bildirdiler. Lincoln başkanlık yeminini etmeden önce ayrılmalar başladı. Birlik'i bir arada tutmaya çalışıp çalışmamak yeni başkanın kararına bağlıydı.

İç Savaş Ve Savaş Sonrası Yeniden Yapılanma

1861'in Nisan ayında Kuzey ve Güney arasında savaş başladı. Güney eyaletleri ayrılma haklarının olduğunu iddia etmiş ve kendi Konfederasyonlarını kurmuşlardı. Güney orduları ilk ateş eden taraf oldu. Başkan Lincoln'un önderliğindeki Kuzey eyaletleri isyanı durdurmak ve Birlik'i korumak konusunda kararlıydı.

Kuzeydeki eyalet sayısı Güney'in iki katından fazla, insan sayısı da Güney'in iki katıydı. Savaş kaynakları üretmek için zengin kaynakları ve üstün bir demiryolu ağı vardı. Güney ise daha deneyimli askeri liderlere ve çoğunlukla kendi bölgesinde savaşmanın avantajına sahipti.

Virginia, Maryland, Pennsylvania, Tennessee ve Georgia'da dört yıl boyunca on binlerce asker ve atın dâhil olduğu kara savaşları yapıldı. Deniz savaşları Atlantik açıklarında ve Mississippi nehrinde sürdü. Bu bölgelerde Birlik kuvvetleri neredeyse bütün savaşları zaferle sonuçlandırdı. Ancak Konfederasyon'un başkenti Richmond'u ele geçirmek amacıyla Virginia'da yaptıkları savaşlarda yenilgi üstüne yenilgi aldı.

İki ordunun 17 Eylül 1862'de, Maryland'in Sharpsburg şehri yakınlarındaki Antietam deresi kıyısında savaştığı gün, savaşın en kanlı günüydü. General Robert E. Lee önderliğindeki Konfederasyon orduları, General McClellan yönetimindeki Birlik ordularını püskürtmekte başarısız oldu ve Lee ordusuyla beraber geri çekildi. McClellan ise görevden alındı. Bu savaş askeri açıdan sonuçsuz gibi görünse de aslında çok büyük sonuçlar ortaya çıkardı. Konfederasyon'u tanımayı planlayan Britanya ve Fransa bu planlarını erteleyince, Güney çok ihtiyaç duyduğu yardımı hiçbir zaman alamadı.

Birkaç ay sonra Başkan Lincoln bir ön Özgürlük Bildirisi yayınladı. Bu bildiri Konfederasyon eyaletlerinde yaşayan bütün köleleri serbest bırakıyor ve Afro-Amerikalılar'ın Birlik ordusuna girebileceğini ilan ediyordu. Artık Kuzey sadece Birlik'i korumak için değil, köleliğe son vermek için de savaşıyordu.

Birlik kuvvetleri 1863'te, Mississippi'deki Vicksburg ve Pennsylvania'daki Gettysburg zaferleri ile güç kazandı. Ardından 1864'te General William T. Sherman'ın Georgia'dan Güney Carolina'ya giderken uyguladığı *scorched earth* (düşmanın yararlanmasını önlemek için bütün ürünü ve tarım araçlarını yok etme) politikası da Birlik kuvvetlerine hız kazandırdı. 1865'in Nisan ayında General Ulysses S. Grant komutası altındaki devasa Birlik orduları Robert E. Lee'yi Virginia'da kuşattı. Lee teslim oldu ve Amerikan İç Savaşı sona erdi.

Başkan Abraham Lincoln (ortada) Antietam muharebesinin ardından 1862 Ekim ayında Birlik Ordusu karargahında. (Library of Congress)

1860'ların başında Georgia'nın Savannah şehrinde pamuk toplayan köle ailesi. (© Bettmann/CORBIS)

Chancellorsville muharebesinde hayatını kaybeden konfederasyon askerlerinin bir taş duvar boyunca uzanan cesetleri. ABD tarihindeki hiçbir savaşta İç Savaş'taki (1861-65) kadar can kaybı olmamıştır. (Library of Congress)

Teslimiyet şartları son derece cömertti. Grant ordularına "Asilerin yine bizim ülkemizin vatandaşları olduklarını" hatırlattı. Washington'da Başkan Lincoln uzlaşma sürecini başlatmak üzere hazır bekliyordu ancak bu şansı hiçbir zaman elde edemedi. Güneyin teslim olmasının üzerinden henüz bir hafta bile geçmeden Lincoln yenilgiyi kaldıramayan bir Güneyli tarafından öldürüldü. Uzlaşma işi, hızlı ve kolay bir "Yeniden Yapılanma"dan yana olan Lincoln'ın yardımcısı Güneyli Andrew Johnson'a kaldı.

Johnson birçok Güneylinin siyasi haklarını koruyan aflar yayınladı. 1865'in sonuna gelindiğinde, neredeyse bütün Konfederasyon eyaletleri ayrılık taleplerini geri çeken ve köleliği kaldıran yasalar çıkarmıştı. Ancak Tennessee dışındaki tüm Güney eyaletleri Afro-Amerikalılar'a tam vatandaşlık veren bir anayasal düzenlemeyi onaylamayı reddetti. Sonuç olarak meclisteki Cumhuriyetçiler kendi Yeniden Yapılanma'larını başlatmaya karar verdiler. Eski isyancıları cezalandıran ve eski Konfederasyon liderlerinin politikaya katılmasını engelleyen düzenlemeler getirdiler. Güney'i Birlik generalleri tarafından yönetilen beş askeri bölgeye böldüler. Birlik'e bağlılık yemini etmeyi reddedenlerin oy verme hakkı olmayacağını açıkladılar ve Afro-Amerikanlar'ın haklarını şiddetle savundular. Başkan Johnson bu politikaların birçoğunu engellemeye çalışınca hakkında güven oylaması yapıldı. Başkanı görevinden almaya yetecek oy çıkmayınca Johnson başkanlığa devam etti ancak Meclis engellenemez gücünü kullanmaya sonraki 30 yıl boyunca devam edecekti.

Savaş sona ermiş olsa da, İç Savaş'a neden olan ayrılıklar ve anlaşmazlıklar ortadan kalkmadı. Güneyli beyazlar siyasal güçleri geri kazandıkça Güneyli siyahlar sıkıntı çekmeye devam etti. Siyahlar özgürlüklerine kavuşmuş olsalar da, birçok kamusal alana erişimlerini yasaklayan yerel yasalar nedeniyle özgürlüğün tadını çıkaramadılar. Oy verme hakları vardı ama seçimlerde tehdit ediliyorlardı. Güney bölünmüştü ve daha bir 100 yıl kadar bölünmüş olarak kalacaktı. Savaş sonrası uzlaşı dönemi büyük ideallerle başlamış ama yolsuzluk ve ırkçılık ile son bulmuştu. Bu başarısızlık Afro-Amerikanlar'ın eşitlik mücadelesinin, 20. yüzyıl gelene ve bu mevzu sadece Güney'in sorunu değil ulusal bir sorun halini alana kadar sürmesine neden oldu.

Büyüme Ve Dönüşüm

Birleşik Devletler İç Savaş sonrası yıllarda olgunlaştı. Sınır yerleşimleri yavaş yavaş ortadan kalktı ve kırsal cumhuriyet şehirli bir ulus haline geldi. Büyük fabrikalar, çelik fabrikaları ve kıtayı bir uçtan diğerine kat eden demiryolları inşa edildi. Şehirler hızla gelişti ve diğer ülkelerden milyonlarca insan fırsatlar diyarında yeni hayatlar kurmak için akın etmeye başladı.

Yatırımcılar bilimin gücünü kontrol altına aldı. Alexander Graham Bell telefonu icat etti. Thomas Edison ampülü üretti ve George Eastman ile birlikte hareketli resim tekniğini geliştirdi. Devlet 1860'a kadar 36,000 patent yayınladı. Sonraki 30 yıl içinde ise toplam 440,000 patent daha yayınlandı.

Özellikle çelik, demiryolu, petrol ve telekomünikasyon sanayilerinde bir kurumsal birleşme çağı yaşanıyordu. Tekellerin pazardaki rekabeti reddetmesi devlet düzenlemesini gerektirdi. Tekellerin ticareti kısıtlamasını engellemek için 1890'da bir yasa çıkarıldı ancak ilk başlarda çok da etkili bir şekilde uygulanmadı.

Ova Kızılderilileri'nin ABD ordusuna karşı yürüttüğü son büyük savaş olan ve 1876'da General George

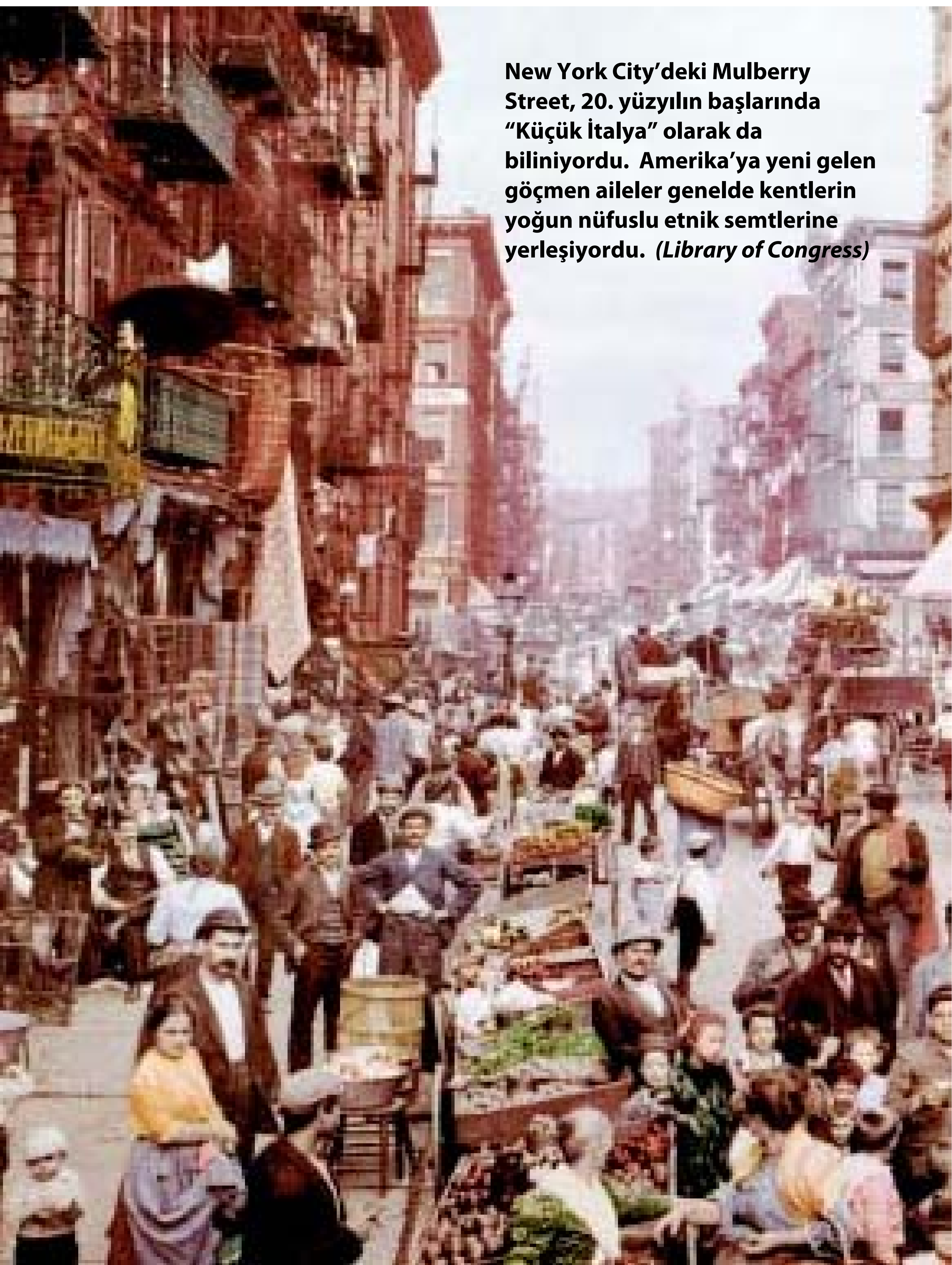
Thomas Edison, George Eastman ile birlikte icat ettiği hareketli resim projektöründe kullanılan filmi incelerken. *(Edison Birthday Committee*

Sanayi alanında büyük kazanımlar elde edilmiş olsa da, çiftçilik hâlâ Amerika'nın temel uğraşlarından biriydi ve bu alanda da devasa değişimler gözleniyordu. Tarım alanları iki katına çıktı ve bilim adamları ıslah edilmiş tohumlar geliştirdi. Mekanik ekim, hasat ve biçme makineleri gibi tarım makineleri önceleri el emeği ile yapılan çoğu işi üstlendi. Amerikalı sadece çiftçiler büyüyen iç pazarın taleplerini karşılayabilecek kadar tahıl, pamuk, sığır eti, domuz eti ve yün üretmekle kalmıyor, ihraç edilebilecek üretim fazlası da sağlıyordu.

Amerika Birleşik Devletleri'nin batı bölgeleri yeni göçmenlerin çekim merkezi olmaya deam etti. Madenciler, maden filizi açısından zengin dağlarda, hayvancılar geniş meralarda, koyun besleyenler nehir vadilerinde ve çiftçiler geniş ovalarda hak sahibi olmaya çalışıyordu. At üzerindeki sığır çobanları (*kovboylar*) hayvanlara bakıyor ve onları doğuya gönderilmek üzere uzak demiryollarına ulaştırıyorlardı. "Vahşi Batı" kovboylarının devri sadece 30 yıl sürmüş olsa da, bu imge birçok insan için hâlâ Amerika'yı temsil etmektedir.

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri'nin en önemli giriş kapısı olan New York'taki Ellis Adası'na gelen göçmenler. *(Culver)*

New York City'deki Mulberry Street, 20. yüzyılın başlarında "Küçük İtalya" olarak da biliniyordu. Amerika'ya yeni gelen göçmen aileler genelde kentlerin yoğun nüfuslu etnik semtlerine yerleşiyordu. *(Library of Congress)*

Avrupalıların Amerika'nın doğu kıyısına ulaştıktan sonra batıya doğru göç etmesi Amerikan yerlileriyle karşılaşmak anlamına geliyordu. Yıllardır süren devlet politikası, kendilerine ayrılmış topraklarda yaşamaları için Kızılderilileri, beyazların erişemeyecekleri bölgelere taşımaktı. Ancak zaman geçtikçe devlet yaptığı anlaşmaları görmezden gelmeye başladı ve bu bölgeleri beyazların yerleşimine açtı. 1800'lerin sonunda kuzey ovalarındaki Sioux kabileleri ve güneybatıdaki Apaçiler yaşama biçimlerini geri almak için savaş başlattı. Hepsi usta savaşçılardı ancak sonuçta devlet güçleri tarafından yenilgiye uğratıldılar. Bu çatışmalar sonrasında izlenen resmi politikalar iyi niyetli bir şekilde oluşturulmuştu ancak bazen korkunç olaylarla sonuçlandı. Meclis 1934 yılında kabile geleneklerini ve rezervuarlardaki (*Yerlilere ayrılan yaşam alanlarındaki*) komünal yaşamı korumayı hedefleyen bir yasa çıkardı.

19. yüzyılın son yılları Avrupalıların Afrika'yı sömürgeleştirmek ve Asya ticaretini ele geçirmek için girdiği yarışa şahit oldu. Birçok Amerikalı, Amerika Birleşik Devletleri'nin etkisini dünyanın diğer bölgelerine yaymaya hakkı olduğuna ve bunun bir görev olduğuna inanıyordu. Diğer birçok insan ise emperyalizm kokan her türlü eylemin karşısındaydı.

1898 yılında İspanya'ya karşı girilen kısa bir savaş sonrasında Amerika Birleşik Devletleri, İspanya'nın birkaç denizaşırı sömürgesinin yönetimini ele geçirdi: Küba, Porto Riko, Guam ve Filipinler. Birleşik Devletler resmi olarak bu sömürgeleri özerk yönetim oluşturma konusunda teşvik ediyordu ancak aslında kendi yönetim gücünü koruyordu. Dış politikadaki idealizmin yanı sıra, bir dünya gücü haline gelen bir zamanların terk edilmiş ulusunun ekonomik çıkarlarını gözetme arzusu da etkisini koruyordu.

Hoşnutsuzluk Ve Reform

1900'lere kadar Amerika'nın siyasal temelleri artan acılara, iç savaşa, zenginliğe ve ekonomik buhrana karşın ayakta kalmıştı. İdeal dini özgürlük sağlanmıştı. Ücretsiz milli eğitim büyük oranda gerçekleştirilmiş ve özgür bir basın oluşturulmuştu. Ancak aynı zamanda siyasal güç yolsuzluk yapan

memurların ve onların işadamı yandaşlarının elinde kalmış gibi görünüyordu. Bu duruma tepki olarak "İlericilik" (*Progressivism*) adı verilen bir reform hareketi başladı. Bu hareketin daha fazla demokrasi ve sosyal adalet, dürüst devlet ve daha etkili ticaret yasaları gibi hedefleri vardı.

Yazarlar ve sosyal eleştirmenler adaletsiz, sağlıksız ve tehlikeli uygulamaları protesto ediyordu. Upton Sinclair, Ida M. Tarbell, Theodore Dreiser, Lincoln Steffens gibi birçok aydın, yasaları kullanarak yaptıkları suiistimalleri düzeltmek için yasa koyuculara baskı yapan "teşhir edebiyatı"nı ürettiler. Reformcular devletin kapsamının genişletilmesinin ABD toplumunun ilerlemesini ve vatandaşlarının refahını garanti altına alacağına inanıyordu.

Başkan Theodore Roosevelt ilericilik ruhuna sahipti ve reformların ulusal kapsamda uygulanması gerektiğini düşünüyordu. Tekelleri düzenlemek ve kanuna aykırı davranan şirketlere karşı yasal işlemleri yürütmek için Kongre (*Temsilciler Meclisi*) ile birlikte çalıştı. Ayrıca Birleşik Devletler'in doğal kaynaklarını korumak, kamu alanlarını düzenlemek ve dinlenme amaçlı kullanılan bölgeleri korumak için yorulmak nedir bilmeksizin uğraş verdi.

1908'de Indiana Cam fabrikasında çalışan çocuklar. Bu dönemdeki İlericilik hareketin temel hedeflerinden biri de çocuk işçiler yasasını çıkarmaktı. (Library of Congress)

Reformlar William Howard Taft ve Woodrow Wilson'un başkanlıkları döneminde de devam etti. Faiz oranlarını ayarlamak ve para basımını kontrol etmek için Federal Merkez Bankası sistemi kuruldu. Haksız rekabet yöntemleri ile başa çıkmak için Federal Ticaret Komisyonu oluşturuldu. Gemiciler ve demiryolu işçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesine katkıda bulunmak için yeni yasalar çıkarıldı. Çiftçilerin bilgi ve kredi almalarına yardımcı olmak için bir "vilayet genişletme" sistemi geliştirildi. Hayat pahalılığını bütün Amerikalılar için hafifletmek amacıyla ithal mallar üzerindeki vergiler azaltıldı veya kaldırıldı.

İlericilik döneminde tüm dünyadan milyonlarca insan Amerika'ya akın etti. 1890–1921 yılları arasında yaklaşık 19 milyon insan ABD'ye geldi. İlk göçmenler genelde kuzey ve batı Avrupalılar ve Çinlilerdi. Yeni göçler ise İtalya, Rusya, Polonya, Yunanistan, Balkanlar, Kanada, Meksika ve Japonya'dan geliyordu.

ABD uluslar için her zaman bir "erime potası" olmuştur ve 300 yıl boyunca göç konusunda hiçbir kısıtlama getirilmemiştir. Ancak 1920'lerden itibaren, Amerikalıların meslekleri ve kültürlerinin yeni gelenlerin tehdidi altında olduğuna inanmaya başlamaları ile birlikte bazı göç kotaları uygulanmıştır. Büyük göç dalgaları tarihsel olarak toplumsal sıkıntılara neden olmuş olsa da, kendi ataları da göçmen olarak gelen çoğu Amerikalı, New York limanındaki Özgürlük Anıtı'nın, "özgür bir nefes almanın özlemini duyanlar"a "hoş geldiniz" diyen bir ruhu temsil ettiğine inanmaktadır. Bu inanç ABD'nin ulusların oluşturduğu bir ulus olarak kalmasını sağlamıştır.

Birinci Dünya Savaşı, 1920'lerin Refahı, Büyük Buhran

1914'te Avrupa'da Britanya, Fransa, İtalya ve Rusya'ya karşı Almanya ve Avusturya-Macaristan arasında çıkan savaş, başladığı andan itibaren ABD çıkarlarını etkiledi. Hem Britanya hem de Almanya donanmaları Amerikan gemileri ile çatışmaya girdi ama asıl ölümcül darbe Alman denizaltı saldırılarından geldi. 1915 yılında bir denizaltının Britanya transatlantiği

_Lusitania'_yı vurması sonucu yaklaşık 130 Amerikalı hayatını kaybetti. Başkan Woodrow'un talebi üzerine bir süreliğine kesilen saldırılar 1917'de yeniden başladı. Böylece, Amerika Birleşik Devletleri savaşa resmen girdi.

1.750.000'i aşkın ABD askerinin katkısı, Almanya ve Avusturya-Macaristan ittifakının mağlup edilmesinde önemli bir rol oynadı. 11 Kasım 1918'de teknik anlamda mütareke, pratikte ise teslimiyet olan bir barış antlaşması imzalandı.

Başkan Wilson uzun süreli barışı hedefleyen 14 adımlık planını temel alarak çatışmayı sona erdirmek üzere görüşmeler yaptı. Plan gizli uluslararası anlaşmalara son verilmesini, ülkeler arasında serbest ticaretin yapılabilmesini, hem büyük hem de küçük ülkelerin siyasal bağımsızlığını ve sınır bütünlüğünü garanti almalarına yardımcı olmak üzere Milletler Cemiyeti (League of Nations; Cemiyet-i Akvam) adıyla bir birliğin kurulmasını içeriyordu.

Ancak savaşı kazananlar sert cezalar vermekte ısrarcı oldukları için son barış antlaşması bu adımlardan hiçbirini içermiyordu. Wilson'ın Milletler Cemiyeti fikri Versay Anlaşması'nda kaldı. Üstelik, kendisi bile bu konsept için gereken desteği alamadı çünkü ABD kongresi bu fikri reddetti. Amerika içgüdüsel izolasyonizmine geri dönmüştü.

Savaşın hemen ardından gelen dönem işçi sınıfı isyanlarına ve ırksal gerilimlere sahne oldu. Savaş dönemi taleplerinin aniden sona ermesi nedeniyle çiftçiler sıkıntıya düşmüştü. Bolşevik şiddeti, devrimci Komünist harekete karşı yıllar sürecek saldırgan yaklaşımların ortaya çıkmasına neden olan "Kızıl Korku"yu ateşledi. Yaşanan sorunlara rağmen Amerika 1920'lere dek birkaç yıl boyunca gerçek ve geniş kapsamlı bir refah döneminin tadını çıkardı. Aileler ilk otomobillerini, radyolarını ve buzdolaplarını satın aldı ve düzenli olarak sinemaya gitmeye başladılar. Sufrajetler (kadınlara oy hakkı verilmesi için mücadele edenler), yıllar süren aktivizmin ardından 1920'de, kadınlara seçme hakkı tanıyan bir anayasal değişikliği imzalatmayı başardılar.

Güzel günler uzun sürmedi. Yapay bir şekilde yükselmiş olan birçok hisse senedinin değeri 1929'un Ekim ayında aniden düştü. Sonraki üç yıl boyunca,

Amerika'daki ticari gerileme dünya çapındaki ekonomik buhranın bir parçası oldu. Şirketler ve fabrikalar kapandı, bankalar iflas etti, tarım gelirleri düştü. 1932'ye gelindiğinde Amerikalıların % 20'si işsizdi.

O sene yapılan başkanlık seçimlerindeki temel tartışma Büyük Buhran'ın nedenleri ve çözümleri üzerineydi. Ekonomiyi yeniden inşa etmeye başlayan Başkan Herbert Hoover'un çabaları yeterli etkiyi sağlamayınca seçimi kazanan Franklin Roosevelt oldu. Roosevelt bulaşıcı derecede iyimserdi ve federal otoriteyi kullanarak cesurca çare aramak için hazırdı. Onun önderliğinde Amerika Birleşik Devletleri başka bir ekonomik ve siyasal değişim dönemine girecekti.

Birinci Dünya Savaşı'nda Alman kuvvetlerine karşı 37 mm'lik bir silahı ateşlemekte olan Amerikan piyade birlikleri. (Ulusal Arşiv)

1920'lerdeki bir partide, fotoğraf makinesine poz veren dans eden kadınlar. (Hulton Archive/Getty Images)

New Deal Planı Ve İkinci Dünya Savaşı

1930'ların başında Başkan Franklin Roosevelt Amerikalılar'ın Büyük Buhran'dan mümkün olan en kısa sürede çıkmasını hedefleyen "New Deal" planını açıkladı. Demokrasinin bu dönemde diğer ülkelerde insanların demokrasiye karşı çıkması nedeniyle değil, işsizlik ve güvensizlikten yorgun düşmesi nedeniyle yok olduğuna dikkat çekti.

Roosevelt'in önderliğinde mevduat bankalarındaki hesapları sigorta altına almak için federal bir kurum oluşturuldu. Hisse senetlerinin satışına bazı kısıtlamalar getirildi. İşçi haklarının sendikalar tarafından temsil edilmesini garanti altına almak için bazı yasalar hazırlandı. Bazı ürünlerin tarımını yapan çiftçilere ek teşvikler verildi ve toprak erozyonunun önlenmesi için yardım edildi. Sivil Savunma Ekipleri ağaç dikmek, su yollarını temizlemek, milli parklardaki tesisleri iyileştirmek için genç adamları işe aldı. Kamu İşleri Yönetimi, baraj yapımı ve köprü inşaatı gibi büyük ölçekli projeler için kalifiye işçiler aldı. Tennessee Vadisi yönetimi bu yoksullaşan bölge için sel kontrolü ve elektrik enerjisi sundu ve Federal Acil Yardım Yönetimi genelde doğrudan ödemeler şeklinde yardımlar dağıttı.

İkinci bir program ile yol, havaalanı ve okul inşaatı için işçiler alındı; sanatçılar, oyuncular, müzisyenler ve yazarlar görevlendirildi; ve genç insanlara yarı zamanlı işler sunuldu. Ayrıca yoksullara, engellilere ve yaşlılara yardım etmek amacıyla Sosyal Güvenlik sistemi kuruldu.

Buhran döneminde bir çorba kuyruğu, 1930'lar. (The Amerikan History Slide Collection, © Instructional Resources Corporation)Başkan Roosevelt New Deal'ın belki de en etkili yasalarından biri olan 1935 Sosyal Güvenlik Yasası'nı imzalarken. 1935 Yasası bugün milyonlarca Amerikalı'ya emeklilik ve engellilik maaşı sağlamaktadır. (© AP Images)

Pasifik okyanusundaki İkinci Dünya Savaşı büyük ölçekli hava ve deniz savaşlarına sahne oldu. Resimde 1944 Haziran'ında, Mariana Adaları'nda ABD nakliye filolarına yapılan bir saldırı sonrası alevler içinde denize düşmekte olan bir Japon uçağı görülmektedir. (The National Archive)

General Dwight Eisenhower 6 Haziran 1944'teki Normandiya çıkatrmasının hemen öncesinde paraşütçü askerler ile konuşurken. ***(U.S. Army)***

İkinci Dünya Savaşı'ndaki P-38 ***Lightning*** **savaş uçaklarının montaj hattı.** ***(Lockheed***

Amerikalılar genelde büyük devlet fikrinden hoşnut değildi ancak devletin, sıradan insanın refahını sağlamak için daha fazla sorumluluk almasını istiyorlardı. New Deal milyonlarca Amerikalıya somut bir destek sunmuş olsa da, refahı geri getirme konusunda hiçbir zaman başarılı olamadı. Daha güzel günler gelecekti, ancak başka bir dünya savaşı Birleşik Devletler'i içine çektikten sonra.

Almanya, İtalya ve Japonya'daki totaliter rejimler komşu ülkeler üzerindeki etkisini arttırırken, Amerika Birleşik Devletleri tarafsız kalmaya çalıştı. Almanya Fransa'yı işgal ettikten ve Britanya'yı bombalamaya başladıktan sonra tartışmalar yoğunlaştı. Güçlü izolasyonist içgüdüye rağmen, Kongre oybirliğiyle askeri seferberliğe ve orduyu güçlendirmeye karar verdi.

Japonya Batı sanayisi tarafından kullanılan hammadde kaynaklarını ele geçirme tehdidinde bulunduğunda, çoğu insan Avrupa'da neler olup bittiğini anlamaya çalışıyordu. Tepki olarak Amerika Birleşik Devletleri Japonya'nın en fazla ihtiyaç duyduğu madde olan petrole ambargo koydu ve işgal ettiği topraklardan çekilmesini talep etti. Japonya bu talebi reddetti ve 7 Aralık 1941'de, ABD'nin Hawaii Pearl Harbor'daki Pasifik filolarına büyük bir saldırıda bulundu. Amerika Birleşik Devletleri Japonya'ya savaş açtı. Japonya'nın müttefikleri Almanya ve İtalya da Amerika'ya savaş açtı.

Amerikan sanayisi ve tarımı savaş koşullarına göre düzenlendi. Askeri mühimmat üretimi şaşırtıcı seviyedeydi: dört yıldan daha kısa bir sürede 300,000 uçak, 5,000 kargo gemisi, 60,000 çıkarma gemisi ve 86,000 tank üretildi. Çoğu iş, erkekler savaştayken fabrikalarda çalışan kadınlar tarafından yapılmıştı.

Nazi tehdidine karşı Amerika Birleşik Devletleri, Britanya ve Sovyetler birliği ittifak kurdu ve askeri gücün öncelikle Avrupa'ya yoğunlaşması gerektiğine karar verdi. Akdeniz'deki Alman-İtalyan hakimiyetini kırmaya ve Moskova'nın

ele geçirilmesini önlemeye kararlıydılar. Ardından Roma ve Paris'i, son olarak da Berlin'i özgürleştireceklerdi.

Almanya'nın 1939'da Polonya'yı işgal etmesinden 1945'te teslim olmasına kadar geçen sürede Avrupa'daki savaş asker ve sivil milyonlarca insanın hayatına mal oldu. Ve yine milyonlarca kişi Nazi Almanya'sının Yahudiler ve diğer gruplara karşı yürüttüğü sistematik soykırım politikasının bir parçası olarak katledildi.

Asya'daki savaş genel olarak, Pasifik Okyanusu adalarındaki Japon işgalini sona erdirmek için düzenlenen bir dizi deniz savaşı ve amfibi çıkarmalarından oluşuyordu. Buradaki savaşlar, Avrupa'daki savaşlar sona erdikten sonra da devam etti. Son savaşlar bütün dünya savaşı boyunca görülmüş en kanlı savaşlardandı. Başkan Harry Truman da dahil olmak üzere çoğu Amerikalı, Japonya işgalinin daha da kötü olacağını düşünüyordu. Truman savaşı sona erdirmek için yeni geliştirilen atom bombasını kullanmak istiyordu. Japonya teslim olmayı reddedince, Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombalarının atılmasını emretti.

Plan işe yaradı, Japonya teslim oldu ve İkinci Dünya Savaşı nihayet, 1945 Ağustos ayında sona erdi. İnsanlar nükleer silahların korkunç ve yok edici gücünün gerçek etkisini çok sonraları fark edebilecekti.

Soğuk Savaş, Kore Sorunu Ve Vietnam

Amerika, özellikle yeni kurulan Birleşmiş Milletler ve Kuzey Atlantik Paktı'ndaki (NATO) etkisi aracılığıyla, İkinci Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda küresel dengelerde önemli bir role sahip oldu. Savaş sonrası dönemin başlarındaki en önemli siyasal ve diplomatik konu Soğuk Savaş'tı. Soğuk Savaş, ABD ve Sovyetler Birliği arasında hangi devlet sisteminin ve hangi ekonomik sistemin en fazla özgürlük, eşitlik ve refah sağladığı konusunda uzun süredir devam eden anlaşmazlıklardan ortaya çıktı.

Savaş sonrası dönemin iç savaşlar ve parçalanan imparatorluklarla dolu dünyasında Amerika Birleşik Devletleri barışçı bir yeniden yapılanmayı mümkün kılacak istikrarı sağlamayı umuyordu. Demokrasi ve serbest ticareti destekledi ve batı Avrupa'yı yeniden inşa etmek için Marshall Planı çerçevesinde 17,000 milyon dolar harcadı. Sovyetler Birliği ne pahasına olursa olsun sınırlarını güvence altına almak istiyordu. Komünist rejimlerin Orta ve Doğu Avrupa'da iktidara gelmesine yardımcı olmak için askeri güç kullandı.

President Harry S Truman holds a newspaper that wrongly announced his defeat by Republican candidate Thomas Dewey in the 1948 election.

U.S. infantry fi re against North Korean forces invading South Korea in 1951, in a confl ict that lasted three painful years.

Amerika, Sovyet yayılmacılığını kontrol altına almaya and içti. Sovyetlerin İran'dan tamamen çekilmesini istedi ve bunu başardı. Sovyetlerin deniz yollarını kontrol altına alma çabalarına karşı Türkiye'yi destekledi. Güçlü

komünist ayaklanmayı bastırmaya çalışan Yunanistan'a ekonomik ve askeri yardım sundu. Sovyetler Birliği bölünmüş şehir Berlin'i ablukaya aldığında, Berlin'e havadan milyonlarca ton yardım yaptı.

Amerikan yardımlarının çoğu Atlantik boyunca ilerlerken, Mao Zedung'un 1949'da Çin'i kontrol altına almaya çalışan kuvvetlerini durdurmak için yapılması gereken pek fazla şey kalmamıştı. Çin ve Sovyetler Birliği tarafından desteklenen Kuzey Kore bir sonraki yıl Güney Kore'yi işgal ettiğinde, ABD askeri müdahale için BM desteğini garanti altına aldı. Sonuçta Kuzey Koreliler geri püskürtülmüş ve bir mütareke imzalanmıştı ancak buradaki gerilim yıllarca sürecek ve ABD orduları da süreç boyunca burada kalacaktı.

1960'ların ortalarında Amerika Birleşik Devletleri, Kuzey Vietnam merkezli bir komünist ayaklanmaya karşı Güney Vietnam'ı savunmak için asker gönderdi. Amerikan müdahalesi etkili oldu ancak Güney'in1975 yılında düşmesini engellemeye yetmedi. Savaş yüz binlerce hayata mal oldu. Üstelik, Amerikalıların dış müdahalelere karşı daha ihtiyatlı olması sonucunu doğurarak, ülke içinde de keskin bölünmelere neden oldu.

Kültürel Değişim: 1950–1980

1950'lerde çoğu Amerikalı dünyadaki rolleri konusunda emin görünüyordu. Küresel komünizme karşı güçlü bir duruşa ihtiyaç olduğunu kabul ediyor ve demokrasinin nimetlerini mümkün olan en geniş kitleyle paylaşmaya yönelik çabaları destekliyordu. Ülke içinde çarpıcı ekonomik ilerlemeler ve hizmet ekonomisine doğru bir geçiş yaşanıyordu. Doğum oranlarındaki artış şehirler etrafındaki yerleşimlerin artışını hızlandırdı. Ancak bütün Amerikalılar bu iyi hayatın bir parçası olamayınca, gün geçtikçe statüko karşıtı hareketler tırmanmaya başladı.

Afro-Amerikalılar her yerde adil muamele görme haklarını garanti altına almak için bir hareket başlattı. Yüksek mahkemenin 1954'te, siyah çocuklara yönelik eğitim kurumlarının beyaz çocuklara yönelik eğitim kurumları ile eşit

olmadığına karar vermesi ile büyük bir zafer kazandılar. Bu karar ile devlet okulları birleştirilmeye başladı. Martin Luther King'in desteği ve Başkan Lyndon Johnson'ın yardımını alan Afro-Amerikalılar 1960'larda sivil özgürlükler ve seçme hakkı yasalarının geçmesini sağladılar. Malcolm X gibi bazı siyah liderler ırklar arası işbirliğine karşı çıktı ve reform isteyen bazı saldırgan sesler şiddete neden oldu. Ancak çoğu Afro-Amerikalı Amerikan toplumundaki derin nüfus değişimini başlatarak sessiz ve istikrarlı bir ilerlemeyle orta sınıfa yükseldi.

1960lar ve 70'ler boyunca birçok Amerikalı kadın, erkekler ile aynı fırsatlara sahip olmama konusunda duydukları öfkeyi dile getirdi. Yazar Betty Friedan ve gazeteci Gloria Steinem önderliğinde, yasaları ve gelenekleri, kadınlara iş hayatı ve eğitim alanında erkekler ile eşit şartlarda rekabet etme şansını verecek şekilde değiştirmeyi amaçlayan bir hareket örgütlediler. Ancak kadınlara eşit haklar tanıyan bir anayasal düzenlemeyi, 38 eyaletten sadece 35'inin imzalaması nedeniyle çabaları sonuçsuz kaldı.

Yeni nesil Kızılderili liderleri, devletin çeşitli anlaşmalarda kabilelere vaat ettikleri hakları savunmak amacıyla örgütlendi. Kabile topraklarını ve su haklarını geri almak için yargı sistemini kullandılar. İnsanlarını barındırmak ve eğitmek için gereken desteği almak amacıyla yasal süreçlere başvurdular. Senato'daki ilk Kızılderili, 1992'de seçilen Ben Nighthorse Campbell'di.

Özellikle aileleri Meksika, Orta Amerika, Porto Riko ve Küba kökenli olan Hispanikler de siyasal anlamda daha aktif bir hale geldiler. Yerel seçimlere, hükümet seçimlerine ve kamu kuruluşlarına katıldılar ve ayrımcılığa karşı savaşmak için örgütlendiler. Örneğin César Chavez California üzümlerine yönelik ulusal bir boykota önderlik etti ve üreticileri Çiftlik İşçileri Sendikası ile görüşmeye ve daha yüksek ücret ve daha iyi çalışma koşulları sunmaya zorladı.

Birçok öğrenci, ahlak dışı olduğuna inandıkları Vietnam savaşını protesto etmek amacıyla siyasi girişimlere başladı. En sonunda Başkan Johnson'u barış görüşmeleri başlatmaya zorlayan büyük protestolar organize ettiler. Gençler aynı zamanda anne ve babalarının kültürel değerlerini de reddetmeye başladı.

Jackie Robinson Brooklyn Dodgers takımına girerek profesyonel siyahi beyzbol oyuncularına yönelik renk engellerini aştı ve beyzbolun yıldızlarından biri oldu. (© AP Images)

Amerika'nın ilk rock'n roll yıldızı Elvis Presley "Ed Sullivan Show" isimli televizyon programında şarkı söylerken;, 9 Eylül 1956. (© AP Images)

1966'da, Mississippi'nin Grenade şehrinde önceden sadece beyaz çocukların alındığı bir okula giden siyah çocuklara eşlik eden Martin Luther King Jr. (© AP Images

Deyim yerindeyse bu karşı kültürün en belirgin işaretleri uzun saç, rock'n roll müziği ve yasadışı uyuşturucuların kullanılmasıydı.

Çevre duyarlılığına sahip Amerikalılar hava ve su kirliliğini azaltmak için girişimler başlattı. 1970 yılı ilk "Dünya Günü"nün (*Earth Day*) kutlanmasına ve Çevre Koruma Örgütü'nün kurulmasına sahne oldu. Çevre yasaları, sanayi üzerine ağır maliyetler bindirmeden çevre kirliliği yaratan maddelerin azaltılmasına duyulan ihtiyacı yansıtıyordu.

1950ler ve 1980'lerdeki büyük toplumsal değişimler açık, hareketli ve çeşitli bir toplum sayesinde oldu. Değişiklik talepleri bazen barışçıl bazen saldırgandı. Uzlaşmalar gerekliydi. Bazen çok yavaş olsa da Amerika Birleşik Devletleri çok-kültürlü temelini artık kesinlikle daha iyi yansıtıyordu.

President Lyndon B. Johnson engineered the most ambitious domestic legislative agenda through Congress since Roosevelt's New Deal.

The crest of the counterculture wave in the United States: the three-day 1969 outdoor rock concert and gathering known as Woodstock.

Yirminci Yüzyılın Sonu

Amerikalılar uluslararası olayları, demografik değişimleri ve teknolojik yeniliklerin etkilerini ele alma yöntemleri konusunda tartışırken Amerika Birleşik Devletleri her zaman siyasal kutuplaşma dönemleri yaşamıştır. Bu durum 20. yüzyılın son on yılı için de geçerlidir.

1960lar ve 70'lerin liberal aktivizmi, 1980'lerin muhafazakârlığının gölgesinde kaldı. Muhafazakârlar sınırlı bir devlet, güçlü bir ulusal savunma, komünizme karşı sağlam bir duruş, ekonomik büyümeyi hızlandıracak vergi indirimleri, suçlara karşı sert cezalar, kamusal yaşamda daha fazla dini vurgu ve daha disiplinli bir toplumsal davranış biçimini savunuyordu. Eski aktör ve California'nın cumhuriyetçi valisi, birçok Amerikalı için istikrarı simgeleyen Ronald Reagan iki dönem başkanlık yaptı. Destekçileri uyguladığı politikaların Sovyetler Birliği'nin dağılma sürecini hızlandırdığını savundular.

1992'de Amerikalılar daha merkeziyetçi bir konumu benimseyerek başkanlık propagandasını gençlik ve değişim temaları etrafında şekillendiren Arkansas valisi Bill Clinton'ı başkanlığa getirdi. Clinton'ın Kongre tarafından hiçbir zaman onaylanmayan devlet yönetimindeki sağlık sistemi planı gibi bazı önerileri son derece liberaldi. Devletin yoksulluk maaşı alanlara ödeme yapmayı bırakması ve bunun yerine onlara iş bulmalarında yardımcı olmasını hedefleyen başka bir yasa önerisi muhafazakârlar tarafından kabul gördü ve büyük oranda başarılı oldu.

2000 yılı başkanlık seçimlerinin ardından siyasal farklılıklar keskin bir hal aldı. Halk oyları ve Seçiciler Kurulu oyları demokrat Al Gore ile cumhuriyetçi George W. Bush arasında neredeyse eşit olarak bölünmüştü. Florida eyaletinde kullanılan binlerce oy pusulasına itiraz edildi. Yeniden sayım sürecinde izlenecek kurallar ve prosedürler hakkındaki bir dizi tartışmanın ardından ABD yüksek mahkemesi sonuçta seçimin galibinin Bush olduğunu ilan eden bir karara vardı.

Bush eğitim, ekonomi ve sosyal güvenlik gibi iç mevzulara odaklanmayı planlıyordu ancak başkanlık gündemi 11 Eylül 2001 tarihinde geri dönülmez bir şekilde değişti. Bu tarihte yabacı teröristler kaçırdıkları dört adet yolcu uçağı ile New York City'deki Dünya Ticaret Merkezi kulelerine, Milli Savunma Bakanlığı'nın Washington yakınlarındaki Pentagon merkezine ve Pennsylvania'daki bir kırsal alana çarptı. Bush küresel terörizme karşı savaş ilan etti. İlk aşamalarda Amerikalılar arasında birlik vardı ancak operasyon ilerledikçe birçoğu gittikçe daha fazla huzursuz olmaya başladı.

21. yüzyılın başlarındaki olaylar ve olguların uzun vadeli sonuçları hâlâ anlaşılmayı beklemektedir.

Left, fi refi ghters beneath the destroyed vertical struts of the World Trade Center's twin towers after the September 11, 2001, terrorist attacks in New York and Washington, D.C. Above, projected image of how the New York City skyline might look with the addition of Freedom Tower, which will be built at the World Trade Center site.

Sonsöz

Amerika Birleşik Devletleri, Atlantik Okyanusunu kucaklayan gözden ırak sömürgelerin oluşturduğu bir grup olduğu günlerden beri çok büyük dönüşümler yaşamıştır. Bir politik analistin de dediği gibi Amerika "ilk küresel ulustur". 300 milyonluk nüfusu neredeyse dünyadaki bütün ulusları ve etnik grupları temsil etmektedir. Ekonomik, teknolojik, kültürel, demografik ve toplumsal değişim sürecinin ve etkisinin hiçbir zaman durmadığı bir ulustur. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki olaylar genellikle, dünyadaki diğer ulusları ve toplumları önlenemez bir güçle ve gittikçe artan bir biçimde bağımsız ve ilişkili bir dünyaya taşıyan modernizasyonun ve değişimin habercileri olmuştur.

Ancak Amerika'da bir devamlılık hissi de vardır. Sahip olduğu temel değerlerin kökleri, 1700lerin sonunda bir ulus olarak kuruluşuna kadar uzanmaktadır. Bu değerlerden bazıları bireysel özgürlüklere ve demokratik devlete saygılı, herkes için eşit ekonomik fırsatlara ve gelişmeye açık olmaktır. Bu değerler uzun ve çalkantılı bir tarihin mirasıdır. Amerika Birleşik Devletleri'nin halen süren görevi, özgürlük, demokrasi ve fırsat eşitliği ilkelerinin 21. yüzyıl boyunca da korunmasını ve güçlenmesini sağlamaktır.

Uluslararası Enformasyon Programları Dairesi

A.B.D. Dışişleri Bakanlığı

http://usinfo.state.gov